

Frivillige organisasjoner og integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen

Rapport fra arbeidsgruppe

Vår 2008

Oversikt over foreslåtte tiltak:

1. Etablere frivillighetskoordinator i kommuner
2. Lokal frivillighetspolitikk – bedre samarbeid mellom kommuner og frivillige organisasjoner
3. ”Twinning” - samarbeid mellom innvandrersorganisasjoner og andre frivillige organisasjoner
4. Etablere lokale møteplasser
5. Informasjon og kontakt med foreldre
6. Frivillige organisasjoner og introduksjonsprogram
7. Samfunnsguider
8. Frivillighetssentralen som inkluderende møteplass
9. Kartlegge innvandreres deltakelse i frivillige organisasjoner
10. Kartlegge erfaringer med samarbeid mellom offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner

1. Arbeidsgruppens bakgrunn, mandat og sammensetning

Innledning

Frivilligheten er viktig i det norske samfunn. Frivillig arbeid aktiviserer og engasjerer folk, og skaper arenaer for samhandling. Dette kan bidra til å fremme toleranse mellom ulike grupper i befolkningen og til å motvirke rasisme og diskriminering. Deltakelse i det frivillige liv bidrar også til at man får kontakter og nettverk. Frivillige organisasjoner er viktige møteplasser, der samvær og deltakelse har en egenverdi ut over organisasjonenes primære formål. Organisasjoner gir identitet, tilhørighet og selvtillit.

Frivillige organisasjoner er viktige arenaer for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen. Integrerings- og inkluderingsarbeidet skal ikke, og kan ikke, gjøres av myndighetene alene. Frivillige organisasjoner er viktige og nødvendige bidragsytere når det gjelder å oppfylle målet om et inkluderende samfunn for alle, med gode muligheter for deltakelse.

I Norge er det en stor frivillig sektor, og andelen av befolkningen som deltar i frivillig arbeid er rekordhøy i internasjonal målestokk. Deltakelse i frivillige organisasjoner fremmer sosiale fellesskap, gir læring og kunnskap og bidrar til å utvikle demokratisk kompetanse.

Regjeringens politikk for frivillighet omtales i Stortingsmelding nr. 39 (2006-2007)

Frivillighet for alle. Denne setter noen overordnede rammer for frivillighetspolitikken.

Frivillighetsmeldingen danner utgangspunkt for arbeidsgruppens arbeid og problemstillinger.

Bakgrunn

Arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen er opptatt av frivillige organisasjoners rolle i integrerings- og inkluderingsarbeidet. Derfor organiserte IMDi på vegne av Arbeids- og inkluderingsdepartementet et seminar i oktober 2007, med den hensikt å få opp ideer og å drøfte de roller frivillige organisasjoner kan ha i arbeidet med å inkludere innvandrerbefolkningen i samfunnet.

I forlengelse av seminaret etablerte Arbeids- og inkluderingsdepartementet en arbeidsgruppe med representanter for frivilligheten. Arbeidsgruppens oppgave var å komme med innspill til hvordan myndighetene kan legge til rette for at frivillige organisasjoner i større grad kan spille en rolle i integrerings- og inkluderingsarbeid. Arbeidsgruppens arbeid skulle sees i nær sammenheng med Kultur- og kirkedepartementets oppfølging av St. meld.nr.39 (2006-2007) *Frivillighet for alle.*

Arbeidsgruppen besto av representanter for frivilligheten, mens representantene fra forvaltningen var observatører i gruppen.

Mandat

Arbeidsgruppen skal foreslå tiltak for hvordan myndighetene kan legge til rette for økt inkludering av innvandrerbefolkningen i det frivillige liv og for hvordan frivillige organisasjoner, herunder lokale innvandrersorganisasjoner, kan spille en rolle i integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen.

De frivillige organisasjonene er selv ansvarlige for sine egne aktiviteter og for å være inkluderende. Dette er en viktig forutsetning for arbeidsgruppens arbeid og forslag til tiltak. Regjeringen er opptatt av at frivillige sektor skal være selvstendig og uavhengig. Myndighetene på sin side kan tilrettelegge slik at frivilligheten får best mulige kår, gjennom rammebetingelser, fysisk tilrettelegging og økonomisk støtte. Arbeidsgruppen skal primært vurdere andre virkemidler enn tilskuddsordningene.

Arbeidsgruppen skal se nærmere på følgende problemstillinger:

- Hvordan myndighetene kan stimulere frivillige organisasjoner til å rekruttere medlemmer og aktive med innvandrerbakgrunn i større grad enn i dag
- Hvordan myndighetene kan bidra til at frivillige organisasjoner, sentral og lokalt, igangsetter aktiviteter og tiltak som bidrar til økt deltakelse for innvandrerbefolkningen i samfunnet
- Hvordan myndighetene kan bidra til at frivillige organisasjoner inngår samarbeid lokalt for å skape møteplasser og dialog mellom personer med ulik etnisk opprinnelse og kulturell bakgrunn.

Arbeidsgruppens oppgave har vært å foreslå tiltak og anbefalinger som retter seg mot frivillige organisasjoner, sentrale myndigheter og lokale myndigheter. Arbeidsgruppens rapport overleveres Arbeids- og inkluderingsdepartementet juni 2008, slik at forslag fra gruppen ev. kan benyttes i arbeidet med budsjettet 2009.

Sammensetning

Arbeidsgruppen har bestått av representanter for aktører innenfor frivilligheten:

- Frivillighet Norge - Yousef Abu Afifi/Birgitte Brekke
- Innvandrernes landsorganisasjon (INLO) – Thomas Wanjohi
- Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM) – Placide Kanema-Kadisa
- Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) – Christine Øverli Eriksen/Ragnar Eggesvik
- Norges Røde Kors – Magnus Bouteru/Svein Beksrud
- Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) – Linda Torége

KS ble invitert, men hadde ikke anledning til å delta i arbeidsgruppen.

I tillegg til representanter fra frivillige organisasjoner og sammenslutninger, har representanter fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), Kultur- og kirkedepartementet (KKD) og Arbeids- og inkluderingsdepartementet deltatt i arbeidsgruppens møter. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har også ledet arbeidsgruppen, og har hatt sekretariatsansvar.

IMDi, KKD og AID har deltatt i arbeidsgruppen som observatører, mens det er representantene for frivilligheten som står bak arbeidsgruppens forslag til tiltak.

Rapporten med forslag til tiltak overleveres AID juni 2008. Forslagene vil da behandles i departementet på vanlig måte, og presenteres for arbeids- og inkluderingsministeren.

2. Organisasjonenes situasjonsbeskrivelse

Frivillighetens plass i det norske samfunn

Frivillighet og frivillige organisasjoner utgjør en viktig rolle i det norske samfunn. Frivillig sektor har stor oppslutning i befolkningen, over halvparten av den voksne befolkningen deltar i frivillig arbeid i løpet av et år og det utføres i overkant av 113 000 årsverk i frivillige organisasjoner. Frivillig sektor og frivillige organisasjoner yter med andre ord uvurderlige bidrag til samfunnet og samfunnsutviklingen, og ikke minst til den enkeltes livskvalitet.

Frivillige sektor er svært mangfoldig, og favner over mange typer organisasjoner og ulike interesser hos befolkningen. Frivillig sektor bidrar til blant annet til bedre oppvekstmiljøer, demokratibygging, bedre folkehelse, inkludering, læring, nettverksarbeid, beredskapsarbeid, og kulturopplevelser.

Det frivillige arbeidet foregår i stort i lokalsamfunnene og i folks nærmiljø. Lokale myndigheter – kommuner – er derfor en viktig premissleverandør og samarbeidspart for frivillige organisasjoner.

Et kjennetegn ved frivillig sektor i Norge, og for politikken overfor frivillige organisasjoner, er at det tufter på uavhengighet fra staten. Det er et uttalt mål, og en viktig verdi, at frivillige organisasjoner er selvstendige og selv setter sine egne prioriteringer. Arbeidsgruppen mener at dette er en forutsetning for at frivillig sektor fortsatt skal utgjøre og utløse den ressursen den gjør i dag.

Dette står imidlertid ikke i motstrid med at frivillig sektor kan oppfylle viktige samfunnsoppgaver og samfunns mål. Utfordringen er å finne gode modeller og metoder for hvordan myndighetene kan samarbeide med frivillige sektor om å løse felles utfordringer, og hvordan myndighetene kan bidra til at frivillighetens ressurser i større grad kan kanaliseres mot de ønskede målene, uten at dette går på bekostning av frivillighetens uavhengighet og troverdighet.

I Stortingsmelding nr. 44 (1997-98) fremgår det en beskrivelse av tre former for frivillig virke¹:

- a. *Medlemsbasert virke*, der organisasjonene sees som bærere av demokrati, kultur og tradisjoner, og hvor virksomheten skaper mening, tilhørighet og fellesskap.

Denne form for frivillig virke utgår fra organisasjonens egne mål og visjoner. Det betyr at for eksempel alle som har interesse av å delta innen idretten kan bli medlem i et idrettslag

- b. *Verdibasert samvirke*, der hensikten med støtten er å utløse frivillige ressurser og egenart for å realisere felles mål.

¹ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kkd/dok/regpubl/stmeld/19971998/Stmeld-nr-44-1997-98-.html?id=191821>

Verdibasert samvirke utgår ifra at det frivillige og det offentlige samarbeider om å oppnå et samfunns mål, dette målet er da av felles karakter. Her kreves vanligvis en økonomisk aktivitetsstøtte for å drive virksomheten.

- c. *Fortjenestefri velferdsproduksjon*, der organisasjonene kan sees som produsenter av velferdsytelser for offentlig regning, vanligvis med ansatt bemanning, og etter nærmere angitte offentlige retningslinjer.

Her bidrar det frivillige til å oppnå offentlige mål. Her kjøper det offentlige tjenester av det frivillige for å kunne oppnå sine mål som ikke i utgangspunktet er de samme som organisasjonens mål. Som eksempel kan det være å sette opp et kor eller organisere ukentlig volleyballtrening på et asylmottak. Det er viktig å ha dette utgangspunktet når man snakker om muligheten for at frivillige organisasjoner i større grad skal være aktive ”integreringsaktører” og igangsette aktiviteter som kan bidra til at nyankomne innvandrere blir kjent med sitt nye lokalsamfunn. Dette vil helt naturlig falle utenfor de ikke humanitære organisasjonenes medlemsbaserte aktivitet.

Det er viktig og finne gode modeller og metoder for hvordan myndighetene kan samarbeide med frivillige sektor om å løse felles utfordringer, og da spesielt hvordan myndighetene kan bidra med rammebetingelser til frivillige organisasjoner for å kunne i større grad nå samfunns mål. Denne aktivitet må dog ikke gå på bekostning av frivillighetens uavhengighet.

Frivillige organisasjoner og innvandrerbefolkningen

Innvandrerorganisasjoner er en naturlig og viktig del av frivilligheten i Norge. Andre frivillige organisasjoner har imidlertid ikke klart å gjøre seg attraktive for innvandrerbefolkningen og samarbeider også i liten grad med innvandrerorganisasjoner i paraplyorganisasjonene eller om enkeltprosjekter. Dette er et stort tap for organisasjonene. I skiftende omgivelser er det i organisasjonenes interesse å sikre et større rekrutteringsgrunnlag som igjen gir større muligheter for utvikling og påvirkning.

Innvandrerbefolkningen som helhet er underrepresentert i de tradisjonelle norske frivillige organisasjonene. Dette gjelder også for barn og unge med innvandrerbakgrunn. Vi vet imidlertid at voksne innvandrere i stor grad deltar i organisasjoner som de selv driver, og at mange innvandrere deltar i frivillig arbeid i trossamfunn. Innen idretten er det relativt god representasjon blant gutter med innvandrerbakgrunn. Foreldre og jenter fra ikke-vestlige land er forøvrig underrepresentert.

Manglende nettverk og kontaktflater kan være en av årsakene til at frivillige organisasjoner ikke når ut med god informasjon om sine tilbud blant innvandrerbefolkningen og til at innvandrerorganisasjonene ikke er inkludert i det store organisasjonsfellesskapet i Norge. Innvandrerorganisasjonenes struktur og størrelse kan imidlertid også være en påvirkende faktor. Frivillige organisasjoner rekrutterer nye medlemmer basert på interesse, eksempelvis folk med samme livssyn, samme fysiske diagnose, samme interesse for natur og miljø eller idrett. Det kan være interessant å undersøke hvilke nettverk som blir benyttet for å rekruttere medlemmer og hvordan dette kan gjøres bredere. En annen årsak til at innvandrerbefolkningen har lavere deltakelse, kan være at utvalget av organisasjoner i Norge ikke ”treffer” innvandrerbefolkningen, som for eksempel på grunn av utvalget av idrettsgrener og kulturaktiviteter. For å oppnå en inkluderende frivillighet, må organisasjoner se på seg selv utenfra, og fokusere på sine egne rekrutteringsprosesser og hvordan de kan bli mer åpne og inkluderende.

Det er viktig at vi her skiller mellom integrering som medlemsaktivitet og ”ordinære” interessebaserte medlemsaktiviteter, slik som korps, sjakk og volleyball. Røde Kors og Norsk Folkehjelp har blant annet integrering som medlemsaktivitet, slik som flyktningeguide, i tillegg til andre interessebaserte medlemsaktiviteter.

Et viktig utgangspunkt for arbeidsgruppen er at de fleste frivillige organisasjoner ikke bedriver aktiviteter for ”å integrere innvandrere” eller ut fra en oppfatning av at man skal ”ta samfunnsansvar”. Det er interessen for en bestemt aktivitet eller et konkret mål som er førende for organisasjonens og medlemmenes engasjement. Folk driver altså med idrett fordi de har interesse for idrett, og de deltar i frivillig arbeid fordi de ønsker å dyrke egne eller sine barns aktiviteter, ikke for å drive samfunnsarbeid, eller integrering.

Samtidig er det viktig at nettopp disse organisasjonene rekrutterer bredt og strekker seg mot å ha en flerkulturell medlemsmasse. Myndighetene kan i større grad stimulere flere organisasjoner til å tilegne seg kunnskap om hva som motiverer til deltakelse og hva som bidrar til et inkluderende miljø. Det vil være et behov for lokale ressurser som kan hjelpe organisasjonene til å opprette kontakter og for eksempel bruke lokale innvandrersorganisasjoner for å tilegne seg kompetanse. Opprettelse av en frivillighetskoordinator i kommunene kan være et slikt tiltak, samt etablering av en lokal frivillighetspolitikk.

Myndighetene kan også stimulere organisasjonenes inkluderingsarbeid gjennom ulike støtteordninger. Prosjektstøtte er imidlertid ofte ikke nok. Prosjekt blir gjerne personavhengig og gjelder for kortere tidsperioder og bidrar dermed i for liten grad til styrking av organisasjonen. Det må legges opp til kontinuitet – større grad av forutsigbarhet for å kunne bygge kompetanse. Organisasjoner kan jobbe prosjektbasert med fast ansatte like bra som med korttids ansatte prosjektledere.

Innvandrerorganisasjoner

Selv om ikke innvandrerbefolkningen deltar i like stor grad i de tradisjonelle norske organisasjonene, bidrar innvandrere i stor grad i frivilligheten. Bare i Oslo eksisterer over 300 innvandrerorganisasjoner. Forskere anslår at i hele Norge eksisterer om lag 1000 innvandrerorganisasjoner (Predelli 2006, Melve 2003). Her har vi et bredt spekter av organisasjoner både basert på etnisk bakgrunn, men også på tvers av bakgrunn og med en stor bredde i interessefelt. Vi vet imidlertid svært lite om disse organisasjonene: hva de driver med, hvordan de styres, hvordan de finansieres og hva som motiverer innvandrerbefolkningen til å delta i disse organisasjonene. Dersom vi hadde visst mer om innvandreres egne organisasjoner ville det vært lettere også for de tradisjonelle organisasjonene å samarbeide med dem og å rekruttere medlemmer med innvandrerbakgrunn.

Innvandrerorganisasjonene er ressurser som har svært mye å bidra med i organisasjonslandskapet. Organisasjonene har mye å lære av hverandre. Spørsmålet er hvordan vi skaper koblinger, samhandling og samarbeid mellom tradisjonelle organisasjoner og innvandrerorganisasjoner?

Arbeidsgruppen er opptatt av å styrke innvandrerorganisasjonene. Dette kan gjøres ved å bidra til samarbeid mellom andre frivillige organisasjoner og innvandrerorganisasjoner. Offentlige myndigheter sentralt og lokalt må også benytte seg av innvandrerorganisasjoner, og innvandrerråd, som dialogpartnere og høringsinstanser. Det er videre viktig at

innvandrersorganisasjoner blir medvirkende aktører i samarbeidsprosjekter, og ikke kun blir et alibi for andre organisasjoners behov for ressurser.

Møteplasser og samhandlingsarenaer

Det er møtet mellom mennesker som er viktigst når det gjelder å inkludere mennesker – uavhengig av bakgrunn. Det er derfor aktiviteten som bedrives i de ulike frivillige organisasjonene som er den viktigste møteplassen - samhandlingsarenaen.

Samtidig er det et stort behov for fysiske møteplasser og fysiske rom på lokalt nivå som er åpne for organiserte, og løsere strukturerte, aktiviteter. Idretten trenger anlegg, barn og unge trenger ungdomsklubber, og lokale innvandrersorganisasjoner trenger møtelokaler. Åpne frivillighetssentraler, skoler og idrettsanlegg med mulighet for både uorganisert og organisert aktivitet om kveldene kan være gode tiltak.

En utfordring som ofte nevnes av særlig små organisasjoner, og herunder innvandrersorganisasjoner, er at det er kostnadskrevenende å arrangere aktiviteter, da det ofte koster penger å leie lokaler, idrettsanlegg, mm. Felles åpne fysiske møteplasser i regi av myndighetene, vil kunne bidra til at frivillige organisasjoner kan få muligheter til dette i større grad. Videre vil felles møteplasser spille en viktig rolle i forhold til å initiere samarbeid mellom organisasjoner og grupper.

En målsetting med lokale møteplasser er å skape treffpunkter hvor majoritetsbefolkningen og minoriteter kan omgås og samarbeide. For at lokale fysiske møteplasser skal kunne fungere godt som inkluderingsarena, bør lokale myndigheter være involvert. Det offentlige kan imidlertid kun legge til rette for at de frivillige deltar på møteplasser. Initiativet må komme fra de ulike lokale lag og foreninger.

Frivillighetssentralen bør kunne utvikles slik at flere typer frivillige organisasjoner kan bruke disse, og at deres nedslagsfelt kan bli større. Skoler kan også fylle en slik funksjon, da skoler har et bredt nedslagsfelt og gir muligheter for kontakt med mange ulike grupper i befolkningen.

De lokale frivillighetssentralene kan for eksempel tilby møtelokaler, kurs og praktisk hjelp med søknader, regnskap og rapportering til små organisasjoner. Både fylkesvise barne- og ungdomsråd og de lokale barne- og ungdomsrådene som er knyttet til kommunene kan i større grad jobbe for å reflektere hele befolkningen i kommunen med representanter fra innvandrersorganisasjonene.

Møteplasser i storbyene

Også i storbyene er det selve aktivitetene i de frivillige organisasjonene som er de viktigste samhandlingsarenaene. Samtidig er det særlig i storbyene rent fysisk et underskudd på felles åpne møteplasser. I de største byene er det dokumentert et stort underskudd på anlegg, og de anlegg som allerede eksisterer er høyt belastet. I noen kommuner er det vedtatt gratis bruk av anlegg/haller til barne- og ungdomsidrett gjennom idrettslag og klubber (6-19 år). For bruk av anlegg til målgrupper utenfor denne alderskategorien må laget betale leie. Både faste og løsere organisasjoner og miljøer mangler tilgang på møtesteder for å drive idrett. Her bør det tilrettelegges for åpne møtesteder som kan benyttes for ulike aktiviteter og idretter. I tillegg er det viktig med ressurser som kan drive tilsyn eller lede aktiviteter i disse åpne tilbudene.

For barn og unge er det viktig å ha steder som fritidsklubber/ungdomsklubber der de kan ”stikke innom” og møtes uten å være organisert. Dermed kan uorganisert ungdom få mulighet til å drive ulike aktiviteter og finne sine interesser som etter hvert kanskje kan få fastere strukturer gjennom etablerte organisasjoner. Paraplyorganisasjonen Ungdom og fritid er en viktig samarbeidsaktør som landsdekkende interesseorganisasjon for fritidsklubbene.

Foreldredeltakelse

Den norske frivilligheten og organiseringen av denne er ukjent for mange foreldre som ikke er vokst opp i Norge. I mange land er det for eksempel myndighetene som organiserer og styrer idrettsaktiviteter, i motsetning til i Norge hvor idretten organiseres av frivillige aktører. Dette betyr at mange foreldre med innvandrerbakgrunn ikke kjenner til de krav og forventninger det er til foreldre som har barn eller ungdom som deltar i frivillige organisasjoner.

Det bør utvikles veiledere og informasjonsmateriell på flere språk som idrettslag skolekorps og andre organisasjoner som i stor grad organiserer barn og unge, kan dele ut til foreldre (se eksempel fra Djerv IL og presentasjoner fra flere idrettslag i Akershus, Oslo og Østfold²). Slikt materiell kan inneholde informasjon om hvordan frivilligheten er organisert i Norge, hvilke oppgaver foreldre til utøvere har, og hva dugnad innebærer. Dette kan legge til rette for at foreldre i større grad kan bidra med sine ressurser inn i det frivillige arbeidet.

Erfaringen som idretten har gjort er at for å nå ut/forankre slik informasjon, er det behov for andre virkemidler i tillegg. For eksempel fungerer det bedre med oppsøkende virksomhet for å skape nærhet og trygghet til aktivitet, framtidig medlemskap og foreldres engasjement. Dette er krevende arbeid som ikke kan forventes ivaretatt gjennom tradisjonelt frivillig arbeid. Oppsøkende virksomhet er tidkrevende og arbeidsmåten har fungert der en har benyttet betalte personer. Arbeidsgruppen mener at en frivillighetskoordinator vil kunne samordne en slik oppsøkende virksomhet.

Frivillighet Norge vil som ledd i sitt pågående inkluderingsprosjekt oppsøke FAU (Foreldrerådets arbeidsutvalg) i skoler som har mange elever med innvandrerbakgrunn og ulike religiøse forsamlinger, for å informere om de frivillige organisasjonene: hvilken rolle de spiller, hvilke aktiviteter som tilbys, hvordan de drives, hva som forventes av medlemmer og hvor man kan finne ulike organisasjoner og hvordan man kan bli med. For å kunne gjøre slik oppsøkende virksomhet kreves ekstra ressurser. Frivillige vil i de fleste fall ikke ha anledning til dette.

Det er også viktig å utvikle aktiviteter som treffer hele familier, slik at også foreldre blir involvert og dermed får økt mulighet til å følge opp og bli engasjert i sine barns deltakelse i idrett og i andre frivillige organisasjoner. Idretten har gjort gode erfaringer med dette noen steder, spesielt overfor flyktninger eller nyankomne³. For å øke foreldres deltakelse, og den generelle deltakelsen i frivillige organisasjoner, må det også finnes muligheter for barnepass.

² <http://www.nif.idrett.no/akershus/t2.asp?p=9873&x=1&a=224830> lokale eksempler fra Akershus, Oslo og Østfold. http://www.djerv.net/medlemsbladet/djerv_blad_sept_07.pdf s. 2 og 3 i medlemsblad til Djerv IL i Bergen.

³ Vardmodellen i Haugesund med målsetting: "Vard skal gi tilbud til hele familien".

I dette ligger et ønske om å trekke våre nye landsmenn inn i et aktivt klubbmiljø med de rettigheter og plikter det medfører. Vard trenger trenere, ledere, tillitsvalgte og støttespillere i alle ledd. Flyktninger, asylsøkere og innvandrere trenger et sosialt ståsted. Dirket sitat fra <http://www.kxweb.no/portal/public/showContentCategory.do?id=199> SK Vard har fått støtte fra kommunen og prosjektstøtte fra stiftelsen Helse og Rehabilitering for å realisere disse målene.

Foreldre med innvandrerbakgrunn kan oppleve det som et problem at de ikke blir tatt på alvor når de deltar i barns aktiviteter, eller at innvandrere kun blir et eksotisk innslag med matlaging og kultur.

Frivillige organisasjoner og integrering av nyankomne innvandrere

Frivillige organisasjoner kan spille en viktig rolle for nyankomne innvandrere og deres tilpasning og integrering i det norske samfunnet. Gjennom deltakelse i en frivillig organisasjon, kan en nyankommen innvandrere i en kommune bli kjent med sitt lokalsamfunn. Gjennom nettverk og uformell informasjon om livet i Norge, kan det bli enklere å delta i arbeidslivet og i lokalsamfunnet. Og ikke minst fører deltakelse i en frivillig organisasjon til at man møter andre mennesker og blir en del av et fellesskap.

Frivillige organisasjoner har gode muligheter for å bedrive informasjonsarbeid mot spesielle grupper, blant annet fordi de har nærhet og kjennskap til gruppene. Dette gjelder særlig de lokale innvandrerorganisasjonene, som også kan gi trygghet for nyankomne til et nytt samfunn. Andre former for integreringsarbeid gjennom frivillige organisasjoner kan for eksempel være Røde Kors sitt arbeid med flyktningguider for nyankomne flyktninger.

Nær 80 000 arbeidsinnvandrere ble registrert i Norge i 2007, mens 18 000 kom til landet som familieinnvandrere. Dette er utgangspunktet for et utviklingsprosjekt i Røde Kors, igangsatt i Akershus, Vestfold, Oslo og Sør-Trøndelag. Prosjektet støttes av IMDi i 2008. Utviklingsarbeidet har som mål å øke kunnskapen om arbeids- og familieinnvandreres ulike behov og tilrettelegge for økt deltakelse og inkludering lokalt. Målgruppene er sammensatte med ulike kulturbakgrunn og kompetanse, og derfor også svært ulike behov. Røde Kors skal gjennom utviklingsarbeidet komme i dialog med disse gruppene lokalt i de fire distriktene og bidra til å skape gode inkluderingsarenaer. Utviklingsarbeidet ble påbegynt før årsskiftet og vil pågå frem til sommeren 2009.

Med bred inkluderingserfaring gjennom tiltakene Flyktningeguide og Døråpner har Røde Kors ambisjoner om å nå flere målgrupper med sitt nettverksarbeid. Aktivitetene kan spenne fra en-til-en tiltak til gruppe- og familiearrangement, og skal tilpasses lokale og individuelle behov. De distriktsvise prosjektene har som hensikt å utvikle både nettverksarbeidet og andre omsorgsaktiviteter slik at disse også ivaretar behovene til arbeids- og familieinnvandrere. For å etablere kontakt med målgruppene vektlegges bredt samarbeid lokalt både med arbeidsgivere, bedrifter og kommuner. Hensikten er å finne ulike innretninger på utviklingsarbeidet i de fire distriktene slik at man samlet sett opparbeider et bredt erfaringsgrunnlag gjennom prosjektene.

Det er behov for økt bevissthet og mer bruk av de ressursene som ligger i frivillige organisasjoner i kommunenes arbeid med nyankomne innvandrere. Det bør legges til rette for mer samarbeid mellom kommuner som bosetter flyktninger og deres familier, og frivillige organisasjoner i forbindelse med for eksempel introduksjonsprogram for flyktninger. Her kan en frivillighetskoordinator være bindeleddet mellom nyankomne innvandrere og organisasjoner.

I dag finnes en ledsagerordning for funksjonshemmede. Denne er forskjellig fra kommune til kommune. NIF mener at denne kunne brukes som modell. Det er da viktig å være klar over hva slags begrunnelser som ligger til grunn for en slik ordning. Herunder kunne det åpnes for rabatterte/gratis billetter, men det kan ikke forventes at alle lokale lag og organisasjoner åpner

for at alle som er nyankomne skal kunne gå gratis på ”events” av kulturell karakter eller på idrettsarrangement.

3. Forslag til tiltak

1. ETABLERE FRIVILLIGHETSKOORDINATOR I KOMMUNER

Ansvarlig: KKD/ kommuner

Organisasjonene bruker tid og ressurser på å drive med aktiviteter innenfor sine interessefelt. Få har overskudd til å jobbe med koblingene i omgivelsene som er nødvendig for å skape gode kontaktnettverk med innvandrerbefolkningen. Her ser vi et sterkt behov for en lokal frivillighetskoordinator som kan ha en oversikt over den lokale frivilligheten og skape disse koblingene mellom det offentlige, idrett/organisasjoner og innvandrerbefolkningen. Det vil være mest hensiktsmessig å knytte denne koordinatorstillingen til kommunen. Dette vil sikre direkte oppfølging og kontakt mellom det offentlige og frivilligheten. Kommunen vil dermed inneha en mer aktiv rolle og få en oversikt over hvordan det offentlige i større grad kan legge til rette for inkludering for eksempel ved tilgang på fysiske lokaler, følge opp frivillighetssentralen som inkluderende møteplass, koble samarbeid mellom ulike grupper/organisasjoner, informasjon og kontakt om det frivillige tilbudet gjennom skole, foreldre og introduksjonsprogram for flyktninger. Frivillighetskoordinatoren vil også være viktig for å nå ut med informasjon og oppfordre innvandrerbefolkningen til lokalpolitisk deltakelse.

Mange av tiltakene arbeidsgruppen har kommet med, forutsetter at disse koblingene blir gjort, at noen tenner gnisten i den lokale frivilligheten. Flere organisasjoner har jobbet med inkludering i prosjekt, men opplever at aktører jobber med sitt på hver på sin kant og at kontinuiteten ikke er tilstede. Det mangler en helhetlig oversikt over den innsatsen som legges ned. Den lokale inkluderingspolitikken må dreies fra stykkevis og delt til fullt og helt. Dette vil også kunne gi en samfunnsøkonomisk effektivitetsgevinst.

Mange kommuner har allerede kulturkonsulenter som jobber med frivillighet, og arbeidsoppgavene kan knyttes til allerede etablerte stillinger. I større kommuner vil det imidlertid være behov for egne stillinger som frivillighetskoordinator. Dette vil være kostnadskrevenende, men arbeidsgruppen mener at tiltaket er såpass viktig at det bør forsøkes som en prøveordning. Dersom det viser seg å være vellykket, kan erfaringene videreføres til flere kommuner.

Arbeidsgruppens forslag:

På lokalt nivå bør det opprettes en stilling som Frivillighetskoordinator i kommunene. Dette vil gjøre mye av arbeidet oversiktlig og samle innsatsen i en fast stilling og et konkret ansvarsområde. Frivillighetskoordinatoren bør jobbe bredt med å skape kontakt mellom lokale myndigheter, frivillige organisasjoner og befolkningen forøvrig. Frivillighetskoordinatoren skal ha særlig fokus på arbeid med inkludering av innvandrerbefolkningen.

Det bør opprettes en prøveordning med oppfølging fra sentralt hold, med for eksempel som felles samlinger av koordinatorene for erfaringsspredning og formidling av resultater. Det kan

opprettes Frivillighetskoordinatorer i eksempelvis 10 kommuner med høy andel innvandrerbefolkning, ev. kan kommuner søke om finansiering av slike stillinger.

Koordinatoren bør jobbe aktivt og utadrettet med å nå ut med informasjon om frivilligheten i lokalmiljøet og skal samarbeide tett med kommunale instanser som har ansvar i forhold til skoler, flyktningmottak eller idrettsanlegg. Koordinatoren skal ha en god oversikt og tett kontakt med den lokale frivilligheten. Det er viktig at denne personen ikke konkurrerer med andre frivillige koordineringsinstanser, som for eksempel de kommunale idrettsrådene.

Koordinatoren skal bidra til å samle alle frivillige organisasjoner, herunder innvandrersamfunn, publikum og offentlige myndigheter på lokalt plan. Dette kan for eksempel gjøres som en del av markeringen av FNs dag mot rasisme den 21. mars, eller i forbindelse med FNs internasjonale frivillighetsdag den 5. desember. Dette kan gjøres i samarbeid med Frivillighet Norge som allerede jobber med å få lokalsamfunnene engasjert i feiring av frivillighetsdagen. På bakgrunn av dette kan det også vurderes såkalt twinning – samarbeid mellom innvandrersamfunn og andre frivillige organisasjoner. Frivillighetskoordinatoren er bindeleddet for dette arbeidet.

Frivillighetskoordinatorens prioriterte arbeidsoppgaver:

Arbeidsgruppen ser at de skisserte arbeidsoppgavene er mange og at det særlig i større kommuner vil være behov for en prioritering av hvilke arbeidsoppgaver som er viktigst:

- Få en oversikt over behovet for fysiske lokaler og gjøre offentlige lokaler tilgjengelig uten store kostnader for frivilligheten. Samarbeide med frivilligheten om hvordan ”åpne tilbud” kan organiseres slik at også løse strukturer som ikke er organisert får mulighet til å delta.
- Den største delen av arbeidet vil være å få en oversikt over den lokale frivilligheten og jobbe med å informere om tilbudet og opprette kontakt mellom innvandrerbefolkningen og organisasjoner/idrett. Dette må være direkte, aktivt og oppsøkende arbeid med skoler, SFO, foreldre, flyktningmottak, introduksjonsprogram, trossamfunn osv.
- Følge opp frivillighetssentralen som en inkluderende møteplass og rom for samhandling for den lokale frivilligheten. Her kan det gjennomføres møter, kurs og arrangementer.
- Styrke innvandrerbefolkningens innflytelse og deltakelse i lokalpolitikken. Informere i sitt kontaktnettverk om hvilke muligheter alle har til å delta politisk.
- Være en ressurs for frivillige organisasjoner som jobber med å inkludere. Bidra med kontaktnettverk, kunnskap og erfaring.

2. LOKAL FRIVILLIGHETSPOLITIKK – BEDRE SAMARBEID MELLOM KOMMUNER OG FRIVILLIGE ORGANISASJONER

Ansvarlig: AID/ kommuner

Frivillighet Norges undersøkelse bekrefter at de 15% av kommunene som har egen frivillighetspolitikk med en handlingsplan som er politisk behandlet og vedtatt, har et mer omfattende og bedre samarbeid med frivillige organisasjoner (Rapport fra høsten 2007). Den politiske behandlingen av denne planen og dette arbeidet er nødvendig for å sikre at frivillighetsarbeidet blir forankret og står i en naturlig sammenheng med øvrig arbeid og tiltak i kommunen. Planen vil vise en rollefordeling og si noe om grensegangen mellom hva som er offentlige oppgaver, og hva som er frivillighet. Den vil også beskrive frivillig arbeids egenart

og verdi. I 2005 ga KS ut en veileder, ”Lev vel. Sammen om det gode liv”, for å stimulere til dialog mellom kommunen og frivillige som kan danne grunnlaget for en bevisst og helhetlig frivillighetspolitikk. Denne veilederen gir gode begrunnelser og praktiske råd til arbeidet med en lokal frivillighetspolitikk.

For å styrke dette arbeidet ytterligere foreslås det at det allokeres penger som kan stimulere til oppfølging av denne politikken. Disse pengene kan man tenke seg fordeles etter flere kriterier og brukes bevisst i forhold til de organisasjoner som vil delta i samarbeid med kommunen og sikre at de bidrar i inkluderingsarbeidet.

En hjelp til organisasjoner som har begrenset erfaring eller kompetanse innen dette feltet kan være at det utarbeides en håndbok/et tipshefte til bruk særlig med henblikk på startfasen av arbeidet. Den skal inneholde konkret informasjon om hvordan man skal starte og drive aktiviteter, og tips og erfaringer fra andre vellykkede tiltak. Den kan utarbeides både som et trykt hefte/ok, og som en netttutgave som kan være interaktiv. KS, i samarbeid med frivillige organisasjoner, kan ev. stå for utviklingen av en slik håndbok/tipshefte.

Arbeidsgruppens forslag:

AID pålegger (el. oppfordrer) kommunene å utarbeide en **lokal frivillighetspolitikk** med handlingsplan for sin kommune. En slik handlingsplan skal bl.a. også ta opp frivillige organisasjoners ansvar for å sikre deltakelse i organisasjonene som avspeiler befolkningssammensetningen, både i styre og utvalg så vel som i rekruttering til aktivitetene.

Som et stimulerings tiltak, og for å understreke viktigheten av tiltaket, skal sentrale myndigheter sette av en sum penger som fordeles til kommunene (dels i forhold til antall innvandrere bosatt og dels i forhold til folketall). Midlene kan ev. fordeles til frivillighetssentralen, eller til frivillige organisasjoner som kan vise til resultater innenfor inkluderingsarbeidet. Støtte til utarbeidelse av en håndbok kan være et hjelpemiddel.

3. ”TWINNING” – SAMARBEID MELLOM INNVANDRERORGANISASJONER OG ANDRE FRIVILLIGE ORGANISASJONER.

Ansvarlig: AID/ frivillige organisasjoner

Systematisk samarbeid mellom innvandrersorganisasjoner og andre frivillige organisasjoner vil bidra til utveksling av kompetanse mellom organisasjonene, og bidra til kompetanseheving av organisasjoner uten mye organisasjonserfaring. Dette er spesielt relevant for lokale innvandrersorganisasjoner, som ofte er små og har få ressurser, og hvor medlemmene ofte er uten erfaring fra frivillig sektor i Norge. Slike samarbeidsprosjekter kan bidra til at frivillige organisasjoner i større grad samarbeider om felles målsettinger og felles utfordringer i lokalsamfunn. På sikt vil dette også kunne bidra til at frivillige organisasjoner blir mer inkluderende i forhold til innvandrerbefolkningen, og til at personer med innvandrerbakgrunn blir kjent med og engasjerer seg i frivillige organisasjoner.

Regjeringen gir i dag tilskudd til frivillig virksomhet i lokalsamfunn som bidrar til deltakelse, dialog og samhandling (jf St.prp.nr.1 kap 652, post 71). Innenfor denne ordningen prioriteres tiltak som inngår i et samarbeid med flere aktører og organisasjoner.

Arbeidsgruppens forslag:

Staten avsetter økonomiske midler til organisasjoner som inngår i systematisk samarbeid med innvandrersorganisasjoner. Ordningen må innrettes slik at innvandrere blir medvirkende aktører, og ikke bare ”alibi” for organisasjoner for at de skal få penger. Prosjektene må være basert på tydelige felles formål mellom de to organisasjonene hvis likeverdige samarbeide skal kunne bli vellykket og nå effekter av ”twinning”.

4. ETABLERE LOKALE MØTEPLASSER

Ansvarlig: Kommuner/lokale organisasjoner og idrettslag/frivillighetskoordinator

Målet er å skape gode lokale møteplasser mellom majoritetsbefolkningen og innvandrerbefolkningen. En klar målsetting med de forskjellige møteplassene er at de med ulike tilnæringsmåter skal arbeide for at innvandrere blir aktive deltakere og deres stemme bli bedre hørt. Dermed øker den generelle deltakelsen i lokalsamfunnet.

Møteplasser må være lokalt tilpassede. For at en møteplass skal fungere godt som en arena for integrering, er det sentralt å ha fokus på opplæring av ledere i tillegg til velvilje og innsikt hos lokale politikere som skal være med i prosessen.

Arbeidsgruppens forslag:

Det bør etableres lokale møteplasser som er tilrettelagt for flere typer aktiviteter og dermed et bredest mulig tilbud for publikum. Kommunene bør tilrettelegge for et utvidet tilbud om møtelokaler for frivillige organisasjoner. Lokaler som allerede er tilrettelagt for publikum, for eksempel biblioteker, kulturhus, idrettsarenaer, skolelokaler og lignende gjøres tilgjengelig for organisasjonene til nærmere fastsatte tider, enten gratis eller mot en symbolsk sum.

Frivillighetskoordinatoren skal sørge for at det eksisterer møteplasser for både faste og løse strukturer i nærmiljøet. Disse må være tilgjengelig uten kostnad for organisasjoner som ikke har nevneverdig økonomiske ressurser. Særlig viktig vil det også være å tilby lokale og aktiviteter for uorganisert ungdom gjennom lokale fritidsklubber.

Skolen er en av de viktigste møteplassene for barn, ungdom og foreldre. Idretten jobber i disse dager med å utvikle samarbeidet med skolen. Blant annet skjer dette gjennom at flere klubber og lag er støttespillere for å drive fysisk aktivitet i SFO (Skolefritidsordningen). Her vil det være naturlig at klubbene/lagene stiller med trenere og aktivitetsledere. For å rekruttere foreldre er det særlig viktig å se flere virkemidler i sammenheng, blant annet informasjon og oppsøkende virksomhet. I tillegg kan en god løsning være å ha en foreldrekontakt direkte knyttet til skolen.

Møteplasser i storbyene

I storbyene vil det være ekstra utfordringer rundt dette, og målet vil være å skape møteplasser i storbyene som er tilrettelagt for flere typer aktiviteter for både frivillige organisasjoner og publikum. Her bør Frivillighetskoordinatoren legge opp til et bredt samarbeid med kommunale idrettsråd og frivillige organisasjoner/fritidsklubber.

For å kunne tilrettelegge for lavterskel- eller ”åpen hall” tilbud for barn og unge i idretten er det behov for voksne ”tilsynspersoner” og i noen tilfeller trenere/aktivitetsledere. Denne medfører ekstra utgifter. For å sikre lokal forankring, at aktiviteten skal fungere både som rekrutteringstiltak og varige tiltak, må aktiviteten knyttes opp mot det lokale laget/foreningen.

I utgangspunktet er det eksisterende organisasjoner lokalt som må styrkes til å kunne være en møteplass. Organisasjonene gis økonomiske rammebetingelser for å kunne rekruttere flere og få flere fysisk tilrettelagte arenaer til å drive aktivitet. Målet er å skape møteplasser i storbyene som er tilrettelagt for flere typer aktiviteter for både løse strukturer, frivillige organisasjoner, idrett og publikum.

Mange bykommuner disponerer gårder som står tomme /forfaller. Innvandrerorganisasjoner kan i noen tilfeller ta ansvar for drift og vedlikehold, mot at kommunene dekker materialkostnader.

5. INFORMASJON OG KONTAKT MED FORELDRE

Ansvarlig: AID/KKD/ paraplyorganisasjoner/idrettslag

Oppsøkende virksomhet og god kommunikasjon er viktig for å rekruttere grupper som ikke tradisjonelt deltar i frivillige organisasjoner. I den forbindelse vil det være viktig at det utvikles veiledere og informasjonsmateriell på flere språk som idrettslag, skolekorps og andre organisasjoner som i stor grad organiserer barn og unge, kan dele ut til foreldre. Slikt materiell kan inneholde informasjon om hvordan frivilligheten er organisert i Norge, hvilke oppgaver foreldre til utøvere har, hva dugnad innebærer, og annen nyttig informasjon. Dette kan legge til rette for at foreldre i større grad kan bidra med sine ressurser inn i det frivillige arbeidet. (jf. fotnote 2)

Arbeidsgruppens forslag:

Staten kan bidra med midler for utarbeidelse av informasjons- og veiledningsbrosjyrer på flere språk for de ulike sektorene innen frivillige virksomhet. Det er gjort gode erfaringer med dette både av organisasjoner og idretten. Samtidig er det viktig at tiltaket ses i sammenheng med andre tiltak for å oppnå ønsket effekt, for eksempel med aktiv og oppsøkende virksomhet av frivillighetskoordinator eller andre for å oppnå personlig kontakt. Brosjyrene bør utarbeides av paraplyorganisasjoner/ sammenslutninger innenfor frivilligheten, og skal inneholde informasjon om hva det vil si å delta i frivillig virksomhet, og hva som er spesielt for den aktuelle sektoren.

Staten kan også bidra med midler til opprettelse av nettsider/nettsteder som gir informasjon og veiledning på ulike språk om hva det vil si å delta i frivillighet virksomhet. I tillegg bør det utformes audiovisuelt informasjonsmateriale, som for eksempel kan distribueres via internett. Informasjonen på nettsidene skal være sammenfallende med informasjonen i brosjyrene og knyttes opp mot kommunenes nettsider.

Det er også viktig at det legges opp til informasjonsaktiviteter som treffer hele familier, slik at også foreldre blir involvert og dermed får økt mulighet til å følge opp og bli engasjert i sine barns deltakelse i idrett og i andre frivillige organisasjoner. For eksempel som tidligere nevnt rekruttering og foreldrekontakt i skolen, også i forbindelse med skoleferier.

Informasjon i brosjyrer og via internett er ikke nødvendigvis nok, hvis målgruppen ikke kjenner til eller får tilgang til denne informasjonen. I tillegg bør det gis muntlig informasjon på introduksjonsprogrammene og under språkkurs. For eksempel kan frivillige organisasjoner inviteres til å informere om sin virksomhet. Der det er svært mange frivillige organisasjoner, kan disse representeres ved 2- 3 studieforbund.

Det kan også lages fadderordninger, hvor enten foreldre av samme nasjonalitet med barn i skolen, eller norske foreldre informerer og veileder om det frivillige tilbudet og organiseringen av dette.

6. FRIVILLIGE ORGANISASJONER OG INTRODUKSJONSPROGRAM

Ansvarlig: AID/kommuner/frivillige organisasjoner/frivillighetskoordinator

Flyktninger som bosettes i en kommune får tilbud om introduksjonsprogram. Arbeidsgruppen mener at frivillige organisasjoner bør ha en mer aktiv rolle i introduksjonsprogrammet. Et samarbeid mellom frivillighetskoordinator, frivillige organisasjoner herunder innvandrersorganisasjoner og myndigheter med ansvar for introduksjonsprogrammet, vil kunne bidra til at nyankomne innvandrere får flere muligheter til deltakelse i lokalsamfunnet.

Arbeidsgruppens forslag:

Eksempler på konkrete prosjekter og tiltak som kan inngå i introduksjonsprogrammet kan være:

- Startpakke for nyankomne med informasjon om frivillig virksomhet.
- Språkpraksisplass i organisasjoner
- Fadderordning/flyktningguide/samfunnsguide.
- Gratis eller rabatterte billetter (såkalt "introduksjonskort") for å delta på lokale idretts- og kulturarrangementer.
- Deltakelse i frivillige organisasjoner gjennom for eksempel støtte til medlemskap.

Det er viktig at dette kommuniseres med riktig organisasjonsledd og at tiltak og innhold i en slik pakke tilpasses lokale forhold.

7. SAMFUNNSGUIDER

Ansvarlig: AID/frivillige organisasjoner

Nær 80 000 arbeidsinnvandrere ble registrert i Norge i 2007, mens 18 000 kom til landet som familieinnvandrere. Dette er utgangspunktet for et utviklingsprosjekt i Røde Kors, igangsatt i Akershus, Vestfold, Oslo og Sør-Trøndelag. Prosjektet støttes av IMDi i 2008.

Utviklingsarbeidet har som mål å øke kunnskapen om arbeids- og familieinnvandreres ulike behov og tilrettelegge for økt deltakelse og inkludering lokalt. Målgruppene er sammensatte med ulik kulturbakgrunn og kompetanse, og derfor også svært ulike behov. Røde Kors skal gjennom utviklingsarbeidet komme i dialog med disse gruppene lokalt i de fire distriktene og bidra til å skape gode inkluderingsarenaer. Utviklingsarbeidet ble påbegynt før årsskiftet og vil pågå frem til sommeren 2009.

Vi må også tenke på innvandrere som har bodd lenger i Norge. Nyankomne er i introduksjonsprogrammer og kommunene har ansvaret. For personer som ikke er under kommunenes ansvar (for eksempel som gifter seg, eller er arbeidsinnvandrere) er det også vanskelig å få innpass. Dette gjelder for eksempel kvinner som er hjemmeværende. Muligens kan helsestasjoner være et kontaktpunkt.

Mange innvandrersorganisasjoner har medlemmer som har lang botid, og er godt kjent i det norske samfunnet. Samtidig er det gode muligheter for at det innenfor disse organisasjonene

finnes mennesker som snakker samme språk, og har samme kulturelle bakgrunn som de nyankomne. De vil derfor være godt egnet som samfunns guider og brobyggere.

Arbeidsgruppens forslag:

Frivillige organisasjoners nettverksarbeid for blant annet arbeidsinnvandrere og familiegjenforente videreføres. Staten skal sette av midler til å finansiere en videreføring av ordningen i regi frivillige organisasjoner, blant annet Røde Kors som allerede er i gang med utviklingsarbeidet.

8. FRIVILLIGHETSSENTRALEN SOM INKLUDERENDE MØTEPlass

Ansvarlig: KKD/ frivillighetssentraler

Frivillighetssentraler/nærmiljøsentraler skal være en lokalt forankret møteplass, åpen for alle som har lyst til å delta innen frivillig virksomhet. Sentralen skal utvikles av menneskene som er knyttet til sentralen. Sentralen skal være et kraftsenter og kontaktpunkt for mennesker, foreninger/lag og det offentlige. (*sitat fra KKD sin nettside om frivillighet.*) Målsetting er å skape uformelle møteplasser, hvor folk kan møtes som likeverdige parter, som er tilrettelagt for og som inkluderer flere typer aktiviteter.

Arbeidsgruppens forslag:

Frivillighetssentralene skal aktivt markedsføre de ulike tilbudene innen frivillig virksomhet, og utvikle en bredere kontaktflate ut mot publikum, herunder mot innvandrerbefolkningen. De lokale frivillighetssentralene bør kunne tilby møtelokaler og praktisk hjelp med søknader, regnskap og rapportering til små organisasjoner.

Kultur- og kirke departementet har ansvaret for sikre at mangfoldsperspektivet inngår som en del av virksomheten ved frivillighetssentralene. Det kan for eksempel tilrettelegges for samlinger for erfaringsutvekslinger mellom de ansatte i frivillighetssentralene, hvor formålet er å innarbeide mangfoldsperspektivet i virksomheten til frivillighetssentralene.

KKD bes om å følge opp retningslinjer og praksisen ved frivillighetssentralene slik at de inkluderer alle i lokalsamfunnet. Arbeidsgruppen er bekymret over at barn, ungdom og innvandrere ikke føler seg velkommen på alle frivillighetssentraler i Norge. Det er viktig å være bevisst på, at enkelte av stiftelsene som driver frivillighetssentralene, kan ha formål som virker ekskluderende.

9. KARTLEGGE INNVANDRERES DELTAKELSE I FRIVILLIGE ORGANISASJONER

Ansvarlig: KKD

Selv om det finnes en del forskning på frivillighetsfeltet⁴, er det behov for mer kunnskap om hva som motiverer til deltakelse i frivillig virksomhet og hva som er barrierer for inkludering.

⁴ Utdrag av relevant forskning:

Eivind Skille "Idrett for alle: Enhetlig mangfold eller en tredje vei" (2006),

Åsa Strandbu "Aktiv Oslo-Ungdom" (2007)

Å Strandbu & S. Bjerkeset "Ungdom og idrett i et flerkulturelt samfunn (1998)

Å. Strandbu "Idrettens betydning som flerkulturell integrasjonsarena" (2002)

Å Strandbu "Idrett kjønn kropp og kultur" (2006)

Arbeidsgruppens forslag:

Det bør igangsettes forskning med tanke på å få mer kunnskap om hvem som ikke deltar i frivillig sektor, og hvorfor noen grupper systematisk faller utenfor. En kartlegging av innvandreres deltakelse i frivillige organisasjoner kan inngå som en del av KKD's forskningsprogram om Sivilsamfunn og frivillig sektor. Herunder bør det fokuseres på temaer som hva som motiverer for deltakelse, ulike gruppers oppfatning av frivillighet, og hvilke typer frivillige organisasjoner som bidrar til inkludering, og hvordan.

10. KARTLEGGE ERFARINGER MED SAMARBEID MELLOM OFFENTLIGE MYNDIGHETER OG FRIVILLIGE ORGANISASJONER

Ansvarlig: AID

Frivillig sektor spiller en viktigere rolle enn tidligere, ikke bare gjennom å legge til rette for nyankomnes introduksjon til lokalsamfunnet, men også gjennom å tilby enkelt elementer som inngår som en del av introduksjonsprogrammet, jf. rapport 2007:34. En av deres anbefalinger er at det bør gjennomføres en nærmere kartlegging av betingelse for samarbeidet mellom kommunene med ansvar for introduksjonsordningen og frivillige organisasjoner.

Arbeidsgruppens forslag:

Staten bidrar med midler for å kartlegge god praksis når det gjelder samarbeid mellom offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner i arbeidet med nyankomne.

Ø. Seippel "Idrett og sosial integrasjon (2002)

Mette Andersson "Identity Work in Sports. Ethnic Minority Youth, Norwegian Macro-debates og the Role model aspect" (2002)

Carlsson, Y. & T. Haaland "Barn og unge som står utenfor - aktivisering gjennom idrett. En evaluering av idrettens storbyprogram" (2004)

Carlsson, Y. & T. Haaland "Foreldredeltakelse i flerkulturelle idrettslag – en kartlegging. (2006)

Jon Horgen Friberg: "Fritid og deltakelse i det flerkulturelle Oslo" (2005) og "Inkludering av etniske minoriteter i frivillige organisasjoner og fotballag for barn og unge i Oslo" (2007)